

40 lat po wprowadzeniu stanu wojennego

Andrzej Chyra jako Edmund Bałuka

POLSKA. EUROPA. SOLIDARNOŚĆ.
Pod takim tytułem odbędzie się w grudniu w Szczecinie seria uroczystości związanych z 40. rocznicą wprowadzenia stanu wojennego.

Adam Zadworny

Szczecin będzie miał w tym roku obchody, które przypomną uniwersalne, europejskie wartości solidarnościowej rewolucji i zakończonych w niej ludzi z Zachodu, którzy poświęcili dla niej swoją wolność. Obchody organizuje Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego.

Gościem szczecińskich obchodów będzie m.in. Françoise Breton-Bałuka, która w nocy z 12 na 13 grudnia 1981 r. była w domu przy ul. Nowy Świat na Skolwinie w Szczecinie, razem ze swoim partnerem, późniejszym mężem Edmundem Bałuką. Ten przywódca szczecińskich strajków z 1970 i 1971 r., a później uciekinier z PRL i wróg publiczny epoki Edwarda Gierka, stał się jednym z głównych więźniów stanu wojennego.

Chyra w roli Bałuki

Razem z innymi, najbardziej zaciętymi wrogami reżimu, jak np. Władysław Frasyniuk, siedział w ciężkim więzieniu w Barczewie, w którym przetrzymywano kryminalistów i zbrodniarzy hitlerowskich. Prowadził głodówki, był bity. Ślub Françoise i Edmunda odbył się w więzieniu, ale ona – w obawie przed

• Edmund Bałuka i Andrzej Chyra FOT. ARCH. MICHAŁA PAZIEWSKIEGO, FOT. TOMASZ STAŃCZAK / AGENCJA WYBORCZA.PL

*W ramach obchodów Teatr Polski w Szczecinie wystawi multimedialne widowisko „Bałuka, człowiek z W-7”.
W rolę przywódcy robotników wcieli się Andrzej Chyra.
Wystąpi też m.in. Dominika Ostalowska*

aresztowaniem przez komunistów – nie mogła w nim uczestniczyć. Na więziennym ślubie, jej pełnomocniczką przed urzędnikiem stanu cywilnego była szwagierka (siostra brata Bałuki). Nazwisko Breton już od 1979 r. było na sporządzonej w MSW liście francuskich kurierów, którzy przemycali do Polski wydawane w Paryżu przez Bałukę radykalne pismo „Szerszeń”.

Françoise Breton-Bałuka będzie gościem szczecińskich obchodów, w ramach których Teatr Polski w Szczecinie wystawi multimedialne widowisko „Bałuka, człowiek z W-7”.

W rolę przywódcy robotników wcieli się znany aktor filmowy i teatralny Andrzej Chyra. Wystąpi też m.in. Dominika Ostalowska.

Tajny kurier Jacky Challot

Po tym, jak w niedzielę, 13 grudnia 1981 r. władze PRL wprowadziły stan wojenny, w poniedziałek pod ambasadą polską w Paryżu odbyła się największa na świecie manifestacja w obronie „Solidarności”. Brał w niej udział młody urzędnik skarbowy Jacky Challot, który wkrótce skontaktował się z biurem „Solidarności” w Paryżu, m.in. z Sewerynem Blumsztajnem i Mirosławem Chojeckim. Zaoferował pomoc i stał się jednym z tajnych kurierów. Przemycił do Polski m.in. powielacze, nadajniki radiowe, farby i książki paryskiej „Kultury” i londyńskiego „Aneksu”. Wpadł 23 marca 1984 r. po zjechaniu z promu w Świnoujściu. Siedział w szczecińskim areszcie śledczym. W działania na rzecz uwolnienia Challota zaangażowali się m.in. francuscy aktorzy Simone Signoret, Gérard Depardieu i Yves Montand. Szczecińska bezpieka i władze PRL były zaskoczone siłą francuskich protestów. Prawdopodobnie dlatego po czterech miesiącach puścili go za kaucją, którą wpłaciły związki zawodowe z Francji.

Ulica i zagranica dla „Solidarności”

Jacky Challot, jeden z wielu aresztowanych w Polsce zachodnich kurierów, który dostał na odchodne zakaz wjazdu do PRL przez 10 lat, będzie w grudniu gościem szczecińskich obchodów i debaty „Ulica i zagranica – pomoc dla »Solidarności«”. Poprowadzi ją szczeciński historyk, prof. Radosław Ptaszyński. To autor wydanej kilka lat temu książki „Jacky Jean Etienne Challot. Przyjaciel »Solidarności«”. We wstępie do niej czytamy: „Pamięć o tamtych czasach zawiera w sobie także istotne wspomnienia o bezinteresownej pomocy, przyjaźni, o ludziach szlachetnych i dobrych, którzy – zwłaszcza w czasach trudnych – są nośnikami wartości i nadziei bezcennych dla każdej zbiorowości”.

Wkrótce znany będzie cały program szczecińskich obchodów, w ramach których odbędą się koncerty, projekcje filmów dokumentalnych i debaty. ●